

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Татяна Ангелова**

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование: 1. Педагогика, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език)

Автор: Десислава Пенкова Нейкова

Тема: Интерактивни методи в обучението по български език 5. – 7. клас

Научен ръководител: проф. д-р Татяна Ангелова

1. Кратко представяне на авторката

Десислава Пенкова Нейкова е родена на 12.09.1974 г. в гр. Симеоновград, Хасковска област. Завършва българска филология през 1998 г. във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Велико Търново. От 1998 г. до този момент работи като учителка по български език и литература в различни училища: 12-то СОУ в гр. Стара Загора (1998 - 2001); 74-то СОУ „Гоце Делчев“ в гр. София (2002 - 2004); 33-та Езикова гимназия „Света София“ в гр. София (2004); 32 –ро СУ „Св. Климент Охридски“ в гр. София (от 2014 г.).

Десислава Нейкова има опит като оценител по български език и литература в комисии на МОН на Националното външно оценяване и Държавните зрелостни изпити. Работила е по следните проекти: „Успех“ (2008 - 2010); „Управление на промяната в училище“ (2013); „Зелени алтернативи – образование за устойчиво развитие“; „Летящ университет“ (2008). Участвала е в десетки научни конференции и обучителни семинари, свързани с повишаване на професионалната квалификация на учителите. От 2006 г. е базов учител към Катедрата по методика във Факултета по славянски филологии – СУ „Св. Климент Охридски“.

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ №РД20 - 212 от 29.01.2013 г. Десислава Пенкова Нейкова е зачислена на редовна докторантура по професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език). По-късно през същата година редовната докторантура е трансформирана в задочна форма на обучение. През 2017 г. срокът на докторантурата е удължен с една година. Със заповед на Ректора на СУ №РД20 - 141 от 23.01.2018 г. Десислава Пенкова Нейкова е отчислена като докторант с право на защита.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Избраната за разработване тема е тясно свързана със спецификата на преподавателската дейност на докторантката като учителка по български език и литература.

Интерактивните методи на обучение продължават да бъдат предмет на изследователски интерес независимо от това, че има теоретически разработки и натрупан опит в нашата и чуждата литература. Но в теорията и практиката на обучение по български език в средното училище проучването на интерактивните методи в обучението по български език продължава да бъде значим и все още недостатъчно разработен изследователски проблем. Лавинообразно нараства броят на учениците, които използват информационните технологии. Парадоксален е, обаче, недостигът на комуникативна компетентност по български език в образователен контекст. Все по – остра става нуждата от партниране в обучението по български език, за да се превърнат учениците в мотивирани участници в педагогическото общуване, за да стават личности чрез речевото си поведение. В този смисъл интерактивните методи предлагат продуктивни възможности.

Не е лесно да се решава като изследователски проблем как да се проучи резултатността от прилагането на интерактивни методи в обучение по български език. Могат да бъдат набелязани два възможни методологически подхода – от теоретичен модел на интерактивните методи към неговото приложение и от натрупаната експертна компетентност в преподаването към концептуализацията ѝ. Поради това, че разработката е основно методическа, е предпочетен вторият подход. Несъмнено, подхода, който предпочетохме с докторантката, крие рискове, но предлага и предимства. Рисковете са свързани с опасността от еkleктичност при анализа на данните. Предимствата се предлагат от възможните междупредметни връзки при интерпретирането на проблема. Докторантката се справи много добре с това предизвикателство.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Трудът напълно отговаря на изискванията за докторска дисертация за придобиване на образователната и научна степен доктор и е представен в обем от 270 страници, от които основен текст 139 страници и приложения (работните листове – продукт от провеждането на интерактивните уроци, таблици, анкети с учители за интерактивните методи, качествен и количествен анализ на данните от експерименталното обучение). Дисертацията е композирана от увод, пет глави, приложения и библиография.

В увода докторантката мотивирано експлицира значимостта на разработваната проблематика, научно обосновава нейния избор, необходимостта от експериментално обучение за прилагане на интерактивни методи на занятията по български език 5.-7. клас. **В първа глава** концептивно е представен дизайнът на методическото изследване. Дисертантката демонстрира умения логично да идентифицира обект, предмет на изследване, хипотеза, основна цел, предвидените задачи за решаване. Целта е формулирана ясно и точно, както и задачите за нейното осъществяване. Предпочетените изследователски процедури са адекватни на описаните цели и задачи. **Във втора**

глава докторантката представя методологията, на която почива изследването – теоретичните постановки и терминологичният апарат . Д. Нейкова проявява осведоменост за предимствата и рисковете на интерактивните методи. **Трета глава** представя институционалните промени в училищното образование, имащи отношение към прилагането на интерактивните методи в обучението по български език. Привлечени са за контент-анализ и нормативни документи – програми, методически насоки от български и европейски образователен контекст. В **четвърта глава** докторантката предлага данните от проучването на нагласите, характерни за учителите – българисти относно същността и прилагането на интерактивните методи. Интерпретирането на тези данни хвърля светлина върху практиката на обучение по български език, представя реална картина за това, от какви мотиви се ръководят учителите –българисти, какви виждания следват на занятията по български език 5.-7. клас. **Пета глава** подробно и систематизирано представя опитното обучение, проведено в реални условия от самата дисертантка. Верифицира се хипотезата относно резултатността от прилагането на интерактивни методи в обучението по български език. Десислава Нейкова успява да концептуализира богатия си преподавателски опит. Извежда конструкти за интерактивните методи, проверява продуктивни методически решения, адекватни на поставените задачи, въз основа на което прави **изводите** си от проведеното опитно обучение.

Дисертационният труд завършва с формулиране на изводи и обобщения, които произтичат от опитното обучение и прилагането на теоретичните постановки, получените резултати и тяхната интерпретация. Обобщените изводи отразяват същността на съдържанието и концептуалния план, заложи в дисертацията.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Заслужава да бъдат изтъкнати следните по-важни научни приноси в настоящата дисертация, които са от методологичен, теоретичен и практико-приложен характер:

С **теоретико-методологичен** характер са следните приноси: направен е опит за експлициране на понятието интерактивен метод с оглед на обучението по български език; конструиран е концептивен апарат, обслужващ опитното обучение. Евристичен характер има моделът за опитно обучение, който е апробиран в реални условия.

С **практико-приложен характер** са следните приноси: осъществено е първоначално проучване на нагласите сред учителите – българисти относно прилагането на интерактивни методи в обучението по български език. Обосновава се необходимостта от конструиране на такива урочни занятия, чрез които да се провери при какви условия е резултатно използването на интерактивни методи в прогимназиалния етап. Анализът на данните от проведеното методическо изследване

показва съвместимост с целите на обучение по български език в 5-7 клас. Конструираният модел на опитно обучение е приложим и при други условия и в друг образователен контекст.

5. Автореферат и приноси

Авторефератът към дисертационния труд е оформен, съгласно изискванията и отразява в стегнат вид целите, задачите, използваните методи, резултатите, направените изводи и обобщения. Приемам като адекватно представени научните приноси.

6. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

С оглед популяризиране на резултатите от изследването си позволявам да препоръчам на докторантката издаването на монографичен труд, посветен на разглежданата проблематика. Резултатите от изследването могат да намерят приложение и при разработването на научноизследователски проекти на докторанти, студенти и преподаватели.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторант Десислава Нейкова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Методика на обучението по български език“ и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Пред вид изтъкнатите достойнства на дисертационния труд, а именно актуалността на темата и приносния му характер, давам своята положителна оценка и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждането на образователната и научна степен “доктор” на **Десислава Нейкова** в област на висше образование: 1. Педагогика, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език).

2 май 2018

Изготвила становището:

/проф. д-р Татяна Ангелова/